EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.5.2022.
COM(2022) 624 final

Preporuka za

**PREPORUKU VIJEĆA**

**o nacionalnom programu reformi Rumunjske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2022.**

{SWD(2022) 624 final} - {SWD(2022) 640 final}

Preporuka za

# PREPORUKU VIJEĆA

## o nacionalnom programu reformi Rumunjske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2022.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[3] kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora provedbi reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. Mehanizam pridonosi gospodarskom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije, uz jačanje otpornosti i potencijalnog rasta gospodarstava država članica. Pomaže i jačanju održivih javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ažuriran [je] [XX] lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

(2) Komisija je 24. studenoga 2021. donijela Godišnji pregled održivog rasta, čime je označen početak Europskog semestra 2022. za koordinaciju ekonomskih politika. Uzela je u obzir zajedničku predanost daljnjoj provedbi europskog stupa socijalnih

[1] SL L 209, 2.8.1997., str. 1.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.
[3] Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017., ponovno potvrđenu na socijalnom samitu u Portu u svibnju 2021. Europsko vijeće je 25. ožujka 2022. potvrdilo prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta 2022. Komisija je 24. studenoga 2021. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem je utvrđeno da je Rumunjska jedna od država članica za koje je potrebno detaljno preispitivanje[4]. Komisija je istog dana donijela i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2022. u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava, koji je Vijeće donijelo 14. ožujka 2022.

(3) Ruska invazija na Ukrajinu, koja je uslijedila nakon globalne pandemije, znatno je izmijenila geopolitički i gospodarski kontekst. Posljedice invazije na gospodarstva država članica očituju se npr. u višim cijenama energenata i hrane te slabijim izgledima za rast. Više cijene energije posebno opterećuju najranjivija kućanstva koja žive u energetskom siromaštvu ili su izložena riziku od energetskog siromaštva. EU se suočava i s dosad nezabilježenim priljevom osoba koje bježe iz Ukrajine. U tom kontekstu je 4. ožujka 2022. prvi put aktivirana primjena[5] Direktive o privremenoj zaštiti, kojom se raseljenim osobama iz Ukrajine daje pravo na zakonit boravak u EU-u, kao i pristup obrazovanju i izobrazbi, tržištu rada, zdravstvu, stanovanju i socijalnoj skrbi. Rumunjskoj je u okviru inicijative Kohezijsko djelovanje za izbjeglice u Europi (CARE) i dodatnim pretfinanciranjem iz programa Pomoć za oporavak za koheziju i europska područja (REACT-EU) na raspolaganju izvanredna potpora za hitne potrebe prihvata i integracije osoba koje bježe iz Ukrajine.

(4) Uzimajući u obzir gospodarsku i geopolitičku situaciju koja se ubrzano mijenja, europski semestar u 2022. nastavlja opsežnu koordinaciju ekonomskih politika i politika zapošljavanja te se istodobno razvija u skladu sa zahtjevima provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost, kako je navedeno u Godišnjem pregledu održivog rasta 2022. Provedba donesenih planova za oporavak i otpornost ključna je za ostvarivanje prioriteta politika u postupku europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih u ciklusima semestra 2019. i 2020. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019. i 2020. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241, uz sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma dostave izmijenjenog plana.

(5) Opća klauzula o odstupanju aktivirana je u ožujku 2020.[6] Komisija je u svojoj Komunikaciji od 3. ožujka 2021.[7] iznijela stajalište da bi odluku o deaktivaciji ili nastavku primjene opće klauzule o odstupanju trebalo donijeti u okviru ukupne ocjene stanja gospodarstva, pri čemu bi ključni kvantitativni kriterij bio razina gospodarske aktivnosti u EU-u ili europodručju u usporedbi s razinama prije krize (krajem 2019.).

---

4 Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža, SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

5 Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite, SL L 71, 4.3.2022., str. 1.

6 Komunikacija Komisije Vijeću o aktivaciji opće klauzule o odstupanju Pakta o stabilnosti i rastu, Bruxelles, 20.3.2020., COM(2020) 123 final.

7 Komunikacija Komisije Vijeću „Godinu dana od izbijanja pandemije bolesti COVID-19: odgovor u okviru fiskalne politike”, Bruxelles, 3.3.2021., COM(2021) 105 final.

Povećana neizvjesnost i znatni negativni rizici za gospodarske izglede u kontekstu rata u Europi, dosad nezabilježeno povećanje cijena energije i kontinurani poremećaji u lancu opskrbe opravdavaju produljenje opće klauzule o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu tijekom 2023.

(6) Komisija je 2. ožujka 2022. donijela Komunikaciju s općim smjernicama za fiskalnu politiku u 2023., čiji je cilj poduprijeti pripremu programa stabilnosti i konvergencije država članica i time ojačati koordinaciju politika[8]. Na temelju makroekonomskih izgleda iz zimske prognoze 2022., Komisija smatra da je prelazak s ukupno poticajnog smjera fiskalne politike u razdoblju 2020.–2022. na uglavnom neutralan opći smjer fiskalne politike primjeren za 2023., uz spremnost na reagiranje na promjenjivo gospodarsko stanje. Komisija je najavila da bi se fiskalne preporuke za 2023. trebale i dalje razlikovati po državama članicama te bi se u njima trebalo voditi računa o mogućim prelijevanjima među državama. Komisija je pozvala države članice da te smjernice uzmu u obzir u svojim programima stabilnosti i konvergencije. Komisija se obvezala da će pomno pratiti gospodarska kretanja i prema potrebi prilagoditi svoje smjernice politika, a najkasnije u okviru proljetnog paketa europskog semestra potkraj svibnja 2022.

(7) U pogledu fiskalnih smjernica od 2. ožujka 2022., u fiskalnim preporukama za 2023. uzimaju se u obzir pogoršani gospodarski izgledi, povećana neizvjesnost i dodatni negativni rizici te viša inflacija u usporedbi sa zimskom prognozom. Na temelju tih razmatranja, fiskalnim odgovorom treba povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost te održati kupovnu moć najranjivijih kućanstava kako bi se ciljanim i privremenim mjerama ublažio učinak povećanja cijena energije i ograničio inflacijski pritisak zbog sekundarnih učinaka; fiskalna politika trebala bi ostati fleksibilna radi prilagodbe okolnostima koje se brzo mijenjaju i trebala bi se razlikovati po državama članicama, ovisno o njihovoj fiskalnoj i gospodarskoj situaciji, među ostalim u pogledu izloženosti krizi i priljevu raseljenih osoba iz Ukrajine.

(8) Rumunjska je 31. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 3. studenoga 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Rumunjske[9]. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Rumunjska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da mjere povezane s ostvarenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima nisu ukinute.

(9) Rumunjska je 12. svibnja 2022. dostavila Nacionalni program reformi za 2022., a 4. svibnja 2022., nakon roka utvrđenog u članku 4. Uredbe (EZ) br. 1466/97, Program konvergencije za 2022. Zbog njihove uzajamne povezanosti, ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom

[8] Komunikacija Komisije Vijeću: Smjernice za fiskalnu politiku za 2023., Bruxelles, 2.3.2022., COM(2022) 85 final.

[9] Provedbena odluka Vijeća od 3. studenoga 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Rumunjske (ST 12319 21; ST12319/21 ADDI)

programu reformi za 2022. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Rumunjske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(10) Komisija je 23. svibnja 2022. objavila Izvješće za Rumunjsku[10] za 2022. Ocijenila je napredak Rumunjske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 2019., 2020. i 2021. te je analizirala provedbu plana za oporavak i otpornost Rumunjske na temelju tablice pokazatelja za oporavak i otpornost. Na temelju te analize, u izvješću su utvrđeni nedostaci u pogledu izazova koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i nadolazeći izazovi, uključujući one koji proizlaze iz ruske invazije na Ukrajinu. Ocijenila je i napredak Rumunjske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva te napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(11) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Rumunjsku u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011 i objavila rezultate 23. svibnja 2022[11]. Komisija je zaključila da u Rumunjskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, slabosti se odnose na platnu bilancu, povezanu s velikim fiskalnim deficitima, i na pitanja konkurentnosti koja se ponovno pojavljuju.

(12) Vijeće je 3. travnja 2020. donijelo Odluku (EU) 2020/509 u kojoj je utvrdilo da u Rumunjskoj postoji stanje prekomjernog deficita zbog neusklađenosti s kriterijem deficita u 2019[12]. Vijeće je 3. travnja 2020. izdalo i Preporuku s ciljem okončanja stanja prekomjernog državnog deficita u Rumunjskoj najkasnije do 2022[13]. S obzirom na veliko smanjenje gospodarske aktivnosti povezano s pandemijom bolesti COVID-19 i s time povezanu potrebu za fiskalnim politikama za potporu oporavku u 2021. i 2022., Vijeće je 18. lipnja 2021. izdalo novu preporuku Rumunjskoj[14] da najkasnije do 2024. okonča stanje prekomjernog deficita. Rumunjska bi trebala postići cilj ukupnog deficita opće države od 8,0 % BDP-a u 2021., 6,2 % BDP-a u 2022., 4,4 % BDP-a u 2023. i 2,9 % BDP-a u 2024., što je u skladu s nominalnom stopom rasta neto primarnih državnih rashoda od 3,4 % u 2021., 1,3 % u 2022., 0,9 % u 2023. i 0,0 % u 2024. To odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,7 % BDP-a u 2021., 1,8 % BDP-a u 2022., 1,7 % BDP-a u 2023. i 1,5 % BDP-a u 2024. Taj je postupak u mirovanju od jeseni 2021. nakon procjene učinkovitog djelovanja Komisije.

(13) Na temelju podataka koje je Eurostat potvrdio, deficit opće države u Rumunjskoj iznosio je u 2021. 7,1 % BDP-a, a dug opće države iznosio je 48,8 % BDP-a. To je u skladu s ciljem ukupnog deficita za 2021. koji je preporučilo Vijeće. Prilagodba strukturnog salda za 2021. iznosi 1,5 postotnih bodova BDP-a, što je iznad preporučenih 0,7 postotnih bodova.

(14) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu konvergencije za 2022. realan je za 2022., a nakon toga povoljan. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 2,9 % u 2022. i za 4,4 % u 2023. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se manji rast realnog BDP-a od 2,6 %

---

10 SWD(2022) 638.

11 COM(2022) 624.

12 Odluka Vijeća (EU) 2020/509 od 3. travnja 2020. o postojanju prekomjernog deficita u Rumunjskoj (SL L 110, 8.4.2020., str. 58.)

13 Preporuka Vijeća od 3. travnja 2020. s ciljem okončanja stanja prekomjernog državnog deficita u Rumunjskoj (SL C 116, 8.4.2020., str. 1.).

14 Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2021. (SL C 304, 29.7.2021., str. 107.).

u 2022. i 3,6 % u 2023. Razlike su uglavnom posljedica visoke inflacije koja utječe na kupovnu moć kućanstava, pogoršanja povjerenja u potrošnju i ulaganja koje je posljedica međunarodnog okruženja te negativnog doprinosa neto izvoza jer se očekuje daljnji rast cijena energetskih proizvoda. Vlada u Programu konvergencije za 2022. očekuje da će se ukupni deficit smanjiti na 6,2 % BDP-a u 2022. i na 4,4 % u 2023. Smanjenje u 2022. uglavnom odražava snažan rast nominalnog BDP-a, očekivano povećanje učinkovitosti naplate poreza, zamrzavanje većine plaća u javnom sektoru i plan da se povećanje rashoda za robu i usluge, socijalnu pomoć i druge transfere zadrži ispod stope rasta nominalnog BDP-a. Prema programu konvergencije za 2022. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati na 49,4 % u 2022. i na 49,7 % u 2023. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se državni deficit od 7,5 % BDP-a za 2022. i 6,3 % BDP-a za 2023. To je više od deficita predviđenog u Programu konvergencije za 2022., uglavnom zbog većih očekivanih socijalnih rashoda i rashoda za kamate, većeg procijenjenog neto učinka mjera za suočavanje s naglim porastom cijena energije, opreznije pretpostavke o očekivanim prihodima od naplate poreza i nedostatka određenih konsolidacijskih mjera na rashodovnoj strani Programa. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se veći udio duga opće države u BDP-u od 50,9 % u 2022. i 52,6 % u 2023. Razlika je uglavnom posljedica viših predviđenih deficita.

Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2022. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje iznositi 3,6 %. Međutim, ta procjena ne uključuje učinak reformi u okviru Plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni rast Rumunjske.

(15) Vlada je 2022. postupno ukinula većinu mjera poduzetih kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, pa se predviđa da će se privremene mjere hitne potpore smanjiti s 1,1 % BDP-a u 2021. na 0,2 % BDP-a u 2022. Na državni deficit utječu mjere donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije, koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. procjenjuju na 0,7 % BDP-a u 2022. i 0,1 % BDP-a u 2023[15]. Te se mjere uglavnom sastoje od ograničavanja maloprodajnih i veleprodajnih cijena na rashodovnoj strani i oporezivanja dodatne dobiti proizvođača energije na prihodovnoj strani. Ostale mjere uključuju programe naknade za kućanstva i MSP-ove koji se odnose na račune za energente i plin te naknade troškova za energente ugroženim potrošačima. Bile su najavljene kao privremene, no ako cijene energije ostanu povišene i 2023., neke od tih mjera mogle bi se nastaviti. Neke od tih mjera nisu ciljane, posebno opće ograničenje cijena energije za kućanstva. Na državni deficit utječu i troškovi pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, za koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa da će iznositi 0,1 % BDP-a u 2022. i 2023.[16], te povećanje troška rashoda za obranu za 0,5 postotnih bodova BDP-a u 2023.

---

15 Iznosi predstavljaju razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera poduzetih od jeseni 2021., uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

16 Pretpostavlja se da će ukupan broj raseljenih osoba iz Ukrajine u EU postupno dosegnuti 6 milijuna do kraja 2022., a njihova se geografska razmještenost procjenjuje na temelju veličine postojeće dijaspore, relativnog broja stanovnika države članice primateljice i stvarne razmještenosti raseljenih osoba iz Ukrajine diljem Unije od ožujka 2022. Kad je riječ o proračunskim troškovima po osobi, procjene se temelje na modelu mikrosimulacije Euromod Zajedničkog istraživačkog centra Komisije, pri čemu se u obzir uzimaju novčane naknade na koje bi građani mogli imati pravo i naknade u naravi kao što su obrazovanje i zdravstvena zaštita.

(16) Predviđeni ukupni deficit za 2022. u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. iznosi 1,3 postotna boda BDP-a iznad cilja ukupnog deficita koji je preporučilo Vijeće, dok se predviđa da će prilagodba strukturnog salda iznositi - 0,2 postotna boda. BDP-a u 2022. u usporedbi s preporučenih 1,8 postotnih bodova BDP-a. To zahtijeva pomnu analizu na temelju referentnog mjerila za rashode. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se da će rast neto primarnih rashoda (prilagođen za jednokratne mjere i za mjere fiskalne politike na prihodovnoj strani) u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. iznositi 9,6 %, što je iznad preporučenih 1,3 %. Predviđeni rast ukupnih rashoda u 2022. uglavnom je potaknut povećanjem socijalnih rashoda zbog indeksacije mirovina i socijalnih mjera predviđenih proračunom te proračunskim troškom mjera za ograničavanje cijena energenata (bez mjera na prihodovnoj strani) i za suočavanje s priljevom raseljenih osoba iz Ukrajine. Važnu, iako manju, ulogu ima i rast rashoda za intermedijarnu potrošnju, uglavnom potaknut očekivanom visokom inflacijom potrošačkih cijena. Odstupanje rasta neto rashoda od preporučenog kreće se u istom smjeru kao odstupanje prilagodbe strukturnog salda, iako je većih razmjera (2,7 postotnih bodova BDP-a u slučaju rasta neto rashoda u usporedbi s 2,0 postotnih bodova BDP-a u slučaju strukturnog salda). Razlika se djelomično može objasniti višim udjelom prihoda u BDP-u predviđenim za 2022. u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. u usporedbi s Komisijinom proljetnom prognozom 2021. (veći za 0,9 postotnih bodova BDP-a), kojim se poboljšava strukturni saldo, ali ne utječe na referentno mjerilo za rashode. Iz pažljive analize proizlazi da postoji rizik od neusklađenosti Rumunjske s fiskalnim ciljevima za 2022. utvrđenima u Preporuci Vijeća od 18. lipnja 2021.

(17) Predviđeni ukupni deficit za 2023. u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. iznosi 1,9 postotnih bodova BDP-a iznad cilja ukupnog deficita koji je preporučilo Vijeće, dok se predviđa da će prilagodba strukturnog salda iznositi 0,0 postotnih bodova BDP-a u 2022. u odnosu na preporučenih 1,7 postotnih bodova BDP-a. To zahtijeva pomnu analizu na temelju referentnog mjerila za rashode. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se da će rast neto primarnih rashoda (prilagođen za jednokratne mjere i mjere fiskalne politike na prihodovnoj strani) u 2023. iznositi 1,7 %, što je iznad preporučenih 0,9 %, zbog izostanka konkretnih mjera za ostvarivanje ciljeva. Iz pažljive analize proizlazi da postoji rizik od neusklađenosti Rumunjske s fiskalnim ciljevima za 2023. utvrđenima u Preporuci Vijeća od 18. lipnja 2021. S obzirom na rizike od neispunjenja preporučenih fiskalnih ciljeva u 2022. i 2023. dodatne proračunske mjere čine se odgovarajućima za usklađivanje s kretanjem prilagodbe i postizanje smanjenja rumunjskog prekomjernog deficita do 2024.

(18) U Programu konvergencije za 2022. očekuje se da će se deficit opće države postupno smanjiti na 2,95 % BDP-a u 2024. i na 2,9 % BDP-a do 2025. Stoga se predviđa da će deficit opće države biti ispod 3 % BDP-a do 2024. Fiskalna konsolidacija uglavnom se planira na rashodovnoj strani proračuna, ali informacije o predviđenim temeljnim konsolidacijskim mjerama nisu navedene. Prema programu, očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u stabilizirati do 2025., točnije smanjiti na 49,4 % u 2024. i na 48,9 % u 2025. Na temelju analize Komisije čini se da su rizici za održivost duga u srednjoročnom razdoblju visoki.

(19) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno dopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Doprinose svladavanju svih ili znatnog dijela ekonomskih i socijalnih izazova navedenih u preporukama za pojedinu zemlju koje je Vijeće uputilo Rumunjskoj u postupku europskog semestra

2019. i 2020., uz sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma donošenja plana. Konkretno, plan je usmjeren na potpunu digitalizaciju porezne uprave i postupno ukidanje prekomjernih poreznih poticaja u cilju poboljšanja kvalitete i održivosti javnih financija. Plan pridonosi i osiguravanju održivosti i pravednosti državnog mirovinskog sustava. Očekuje se da će reforme zdravstvene skrbi, zajedno s ulaganjima u digitalizaciju, poboljšati pristup zdravstvenoj skrbi, njezinu troškovnu učinkovitost i otpornost. Očekuje se da će donošenje odluka na temelju dokaza, dugoročno planiranje i javna savjetovanja te mjere usmjerene na poboljšanje postupka javne nabave pridonijeti poboljšanju kvalitete i djelotvornosti javne uprave, što će dovesti do bolje apsorpcije sredstava EU-a. Jačanjem neovisnosti i povećanjem učinkovitosti sudstva, poboljšanjem pristupa pravosuđu i jačanjem borbe protiv korupcije, u okviru plana nastoje se riješiti najvažnija pitanja povezana s poštovanjem vladavine prava u Rumunjskoj u skladu s relevantnom sudskom praksom Suda Europske unije i uzimajući u obzir preporuke iz izvješćâ o Mehanizmu suradnje i provjere, izvješća Skupine država protiv korupcije, mišljenjâ Venecijanske komisije i izvješćâ o vladavini prava. Ključne reforme za određivanje minimalne plaće i minimalnog dohotka za uključivanje, jačanje korporativnog upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu i socijalnog dijaloga također se odnose na dugotrajne preporuke za Rumunjsku. U okviru plana uvodi se i jedinstven, uključiv i kvalitetan sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji prate ulaganja u skrb o djeci. Planom se promiču održiva i digitalna ulaganja te podupiru aktivnosti istraživanja i razvoja. Ključne reforme i ulaganja u području dekarbonizacije, uspostave državnog oblaka i uvođenja elektroničke osobne iskaznice podupiru zelenu i digitalnu tranziciju.

(20) Očekuje se da će provedba plana za oporavak i otpornost Rumunjske pridonijeti daljnjem napretku u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Mjerama potpore klimatskim ciljevima u Rumunjskoj namijenjeno je 41 % % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana, dok je mjerama potpore digitalnim ciljevima namijenjeno 21 % % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana. Potpuna provedba plana za oporavak i otpornost, u skladu s dogovorenim relevantnim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima, pomoći će Rumunjskoj da se brzo oporavi od posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, uz istodobno jačanje njezine otpornosti. Sustavno uključivanje socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.

(21) Rumunjska je 14. travnja 2022. dostavila svoje programske dokumente kohezijske politike[17] za sporazum o partnerstvu, a 6. svibnja 2022. za svoj prvi program. U skladu s Uredbom (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. Rumunjska uzima u obzir relevantne preporuke za pojedinu zemlju pri programiranju fondova kohezijske politike za razdoblju 2021.–2027. To je preduvjet za poboljšanje učinkovitosti i maksimalno povećanje dodane vrijednosti financijske potpore koju će primiti iz fondova kohezijske politike, uz istodobno promicanje koordinacije, komplementarnosti i usklađenosti između tih fondova i drugih instrumenata i fondova Unije. Uspješna provedba Mehanizma za oporavak i otpornost i programa kohezijske politike ovisi i o uklanjanju prepreka ulaganjima radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji i uravnoteženom teritorijalnom razvoju.

[17] Uredba (EU) 2021/1060, SL L 231, 30.6.2021, str. 159.

(22) Na temelju ovlasti koje su predsjednici država ili vlada EU-a utvrdili u Izjavi iz Versaillesa, planom REPowerEU nastoji se čim prije postupno ukinuti ovisnost Europske unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. U tu svrhu, u dijalogu s državama članicama utvrđeni su najprikladniji projekti, ulaganja i reforme na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini EU-a. Cilj je tih mjera smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima i potaknuti odmak od uvoza fosilnih goriva iz Rusije.

(23) Prema podacima iz 2020. struktura izvora energije u Rumunjskoj snažno se temelji na fosilnim gorivima; nafta čini oko 30 %, a toliko i plin, dok ugljen čini dodatnih 10 %. Rumunjska vlastitom proizvodnjom zadovoljava oko 80 % svojih potreba za plinom, dok ostatak dolazi iz Rusije (na razini EU-a većina potrošenog plina je iz uvoza, pri čemu je u prosjeku 44 % iz Rusije). Kad je riječ o nafti, uvoz iz Rusije čini 32 % ukupnog uvoza u Rumunjsku, dok je prosjek EU-a 26 %[18]. Rumunjska se obvezala da će do 2032. postupno ukinuti ugljen. Kako bi se postigao taj ambiciozni cilj, rumunjski plan za oporavak i otpornost i drugi fondovi EU-a, kao što je Fond za modernizaciju, uključuju znatna ulaganja u poticanje dekarbonizacije postavljanjem novih kapaciteta za energiju iz obnovljivih izvora. Međutim, za zelenu tranziciju i predviđeno veliko povećanje potrošnje energije bit će potrebna znatna nadogradnja mreža za prijenos energije i ubrzavanje uvođenja zelene infrastrukture. Za to će biti potreban bolji regulatorni okvir i veća ulaganja te važnija uloga potrošača kako bi im se omogućilo da putem energetskih zajednica pojedinačno ili kolektivno aktivno sudjeluju na tržištu električne energije. Pojačano financiranje na početku razdoblja ulaganja u infrastrukturu kao što su skladišni kapaciteti te plinske i elektroenergetske interkonekcije sa susjednim zemljama moglo bi poboljšati diversifikaciju opskrbe energijom, stabilnost tržišta i prilagodljivost regionalnim razlikama. To treba promatrati u kontekstu ruske invazije na Ukrajinu i smanjenja ovisnosti o uvozu jer je energetski sustav i dalje jako ovisan o fosilnim gorivima. Osim toga, odobalna plinska polja koja su otkrivena u Crnom moru Rumunjskoj pružaju veliku priliku da dodatno izgradi energetsku neovisnost i susjednim državama članicama pruži veliku potporu u smanjenju njihove ovisnosti o uvozu ruskog prirodnog plina. Preporučuje se da nova ulaganja u plinsku infrastrukturu i mreže budu, ako je moguće, otporna na buduće promjene kako bi se budućom prenamjenom za održiva goriva omogućila njihova dugoročna održivost. Osim toga, odobalna plinska polja koja su otkrivena u Crnom moru Rumunjskoj pružaju veliku priliku da dodatno izgradi energetsku neovisnost i susjednim državama članicama pruži veliku potporu u smanjenju njihove ovisnosti o uvozu ruskog prirodnog plina. Istodobno se u okviru rumunjskog plana za oporavak i otpornost predviđaju mjere u iznosu od 3 milijarde EUR za energetsku učinkovitost javnih i privatnih stambenih zgrada te industrijskih sektora. Za smanjenje potrošnje energije i ovisnosti o fosilnim gorivima potrebno je ići dalje od tog prvog vala obnove jer planom za oporavak i otpornost neće biti obuhvaćen ukupan fond zgrada. Za ubrzanje obnove zgrada Rumunjska treba dodatno poboljšati okvir politike. Ciljevi za smanjenje emisija stakleničkih plinova i povećanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti trebaju biti ambiciozniji radi usklađenja s ciljevima paketa „Spremni za 55 %”.

(24) Iako će ubrzanje prelaska na klimatsku neutralnost i napuštanja fosilnih goriva stvoriti znatne troškove restrukturiranja u više sektora, Rumunjska može iskoristiti mehanizam

[18] Eurostat (2020.), udio uvoza iz Rusije u odnosu na ukupni uvoz. U prosjeku za EU-27 ukupni uvoz obuhvaća uvoz iz zemalja izvan EU-27. Ukupni uvoz za Rumunjsku uključuje trgovinu unutar EU-a. Sirova nafta ne uključuje rafinirane naftne proizvode.

za pravednu tranziciju u kontekstu kohezijske politike kako bi smanjila socioekonomske posljedice tranzicije u najteže pogođenim regijama. Osim toga, Rumunjska može iskoristiti i Europski socijalni fond plus kako bi poboljšala mogućnosti za zapošljavanje i ojačala socijalnu koheziju.

(25) Vijeće je ispitalo rumunjski Program konvergencije za 2022. i njegovo je mišljenje[19] osobito vidljivo u preporuci 1. u nastavku.

(26) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2022. i Program konvergencije za 2022. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1., 2. i 3. u nastavku. Fiskalne politike iz preporuke 1. pridonose, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih s velikim i trajnim deficitom tekućeg računa jer će bolja fiskalna ravnoteža pridonijeti smanjenju velikih potreba rumunjskog gospodarstva za vanjskim financiranjem u cjelini. Politike iz preporuke 2. dugoročno pridonose, među ostalim, uklanjanju ranjivosti povezanih s konkurentnošću. Politike iz preporuke 3. dugoročno pridonose, među ostalim, uklanjanju ranjivosti povezanih s platnom bilancom.

PREPORUČUJE da Rumunjska u 2022. i 2023. poduzme mjere kojima je cilj:

1. Provoditi fiskalne politike u skladu s Preporukom Vijeća od 18. lipnja 2021. s ciljem okončanja stanja prekomjernog državnog deficita u Rumunjskoj.

2. Nastaviti s provedbom plana za oporavak i otpornost, u skladu s dogovorenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima iz Provedbene odluke Vijeća od 3. studenoga 2021. Brzo dovršiti pregovore s Komisijom o programskim dokumentima kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. u cilju početka njihove provedbe.

3. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima. Omogućiti daljnje širenje održive proizvodnje energije ubrzavanjem razvoja obnovljivih izvora energije, nadogradnjom mreža za prijenos energije i povećanjem interkonekcija sa susjednim državama članicama. Povećati ambicije i brzinu obnove kako bi se unaprijedila energetska učinkovitost fonda zgrada.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće*
*Predsjednik*

[19] .